

**UCHWAŁA NR IV/58/2019
RADY MIEJSKIEJ W KOSZALINIE**

z dnia 28 marca 2019 r.

w sprawie przyjęcia „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021”

Na podstawie art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018r. poz. 998, poz. 1076, poz. 1544), art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018r. poz. 994, poz. 1000, poz. 1349, poz. 1432, poz. 2500), art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2018r., poz. 995, poz. 1000, poz. 1349, poz. 1432, poz. 2500) Rada Miejska w Koszalinie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje „Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019 – 2021”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Zobowiązuje Prezydenta Miasta do przedkładania corocznie Radzie Miejskiej w Koszalinie sprawozdania z realizacji „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019 – 2021”.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Koszalina.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodnicząca Rady
Miejskiej

Barbara Grygorcewicz

Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021

Koszalin 2019

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
1. Diagnoza stanu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w Mieście Koszalin.....	3
1.1. Analiza diagnostyczna	4
1.1.1 Analiza w oparciu o przebywanie dzieci w pieczy zastępczej	4
1.1.2 Analiza w oparciu o pracę asystentów rodziny	7
1.1.3 Analiza w oparciu o pracę pracowników socjalnych	8
1.1.4 Analiza w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”	9
1.1.5 Podsumowanie analizy diagnostycznej	10
1.2 Zasoby Gminy Miasta Koszalin.....	10
1.2.1 Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie	10
1.2.2 Placówki wsparcia dziennego	11
1.2.2.1 Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Koszalinie.....	11
1.2.2.2 Caritas Diecezji Koszalińsko – Kołobrzeskiej	11
1.2.2.3 Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi	11
1.2.3 Żłobki, przedszkola i szkoły	12
1.2.4 Miejska Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koszalinie	12
1.2.5 Wydział Edukacji Urzędu Miejskiego w Koszalinie	12
1.2.6 Wydział Komunikacji Społecznej i Promocji Urzędu Miejskiego w Koszalinie	12
1.2.7 Wydział Kultury i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Koszalinie.....	12
1.2.8 Pełnomocnik ds. Uzależnień.....	12
1.2.9 Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych	12
1.2.10 II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Koszalinie.....	13
1.2.11 Komenda Miejska Policji w Koszalinie.....	13
1.2.12 Zespół Interdyscyplinarny.....	13
1.2.13 Zarząd Budynków Mieszkalnych w Koszalinie.....	13
1.2.14 Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Koszalinie.....	13
1.2.15 Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Koszalinie	13
1.2.16 Dom Pomocy Społecznej w Koszalinie	14
1.2.17 Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Koszalinie.....	14
1.2.18 Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień ANON	14
1.2.19 Fundacja „Zdążyć z Miłością”	14
1.2.20 Fundacja Pomocy Dzieciom „Magia”	14
1.2.21 Fundacja „Pokoloruj Świat”	15
1.2.22 Stowarzyszenie „Mama w Mieście Koszalin”	15
1.2.23 Stowarzyszenie „Przemoc ma Granice”	15
1.2.24 Stowarzyszenie Vocatio Dei	15
1.2.25 Stowarzyszenie Dom Miłosierdzia	15
1.2.26 Stowarzyszenie Profilaktyki i Terapii „Młodzi Młodym”	15
1.2.27 Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii	16
1.2.28 Stowarzyszenie Koszalińskie Centrum Wolontariatu	16
1.2.29 Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Koszalinie.....	16
1.2.30 Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło w Koszalinie.....	16
2. Misja i podstawa prawna Programu.....	16
2.1 Misja Programu.....	16
2.2 Podstawa prawna Programu.....	17
3. Cel główny, cele szczegółowe, działania i wskaźniki.....	17
4. Limity rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.....	18
5. Zakładane efekty realizacji Programu.....	18
6. Realizatorzy Programu.....	18
7. Finansowanie Programu.....	19

8. Wdrażanie Programu.....	19
9. Monitoring i sprawozdawczość.....	19

Wprowadzenie

„Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021” został opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie, przy wykorzystaniu potencjału przedstawicieli lokalnych instytucji oraz organizacji pracujących na rzecz rodziny, w tym rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Naturalnym środowiskiem człowieka jest rodzina. Niestety są rodziny nie posiadające odpowiednich umiejętności i predyspozycji umożliwiających prawidłowe wywiązywanie się z funkcji rodzicielskich. Bez właściwego wsparcia może to prowadzić do powstawania dysfunkcji. Pomocy udzielać mogą instytucje zewnętrzne poprzez wskazówki, porady, edukację, terapię, pracę socjalną i asystę rodzinną. Jeżeli proces dysfunkcji rodziny jest bardziej zaawansowany sąd może dodatkowo i czasowo ograniczyć prawa rodzicielskie poprzez nadzór kuratorski, czy tymczasową pieczę zastępczą nad dziećmi, poprzez umieszczenie małoletnich poza środowiskiem rodziny pochodzenia. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe oraz rodzinne domy dziecka. Rodzina zastępcza to forma opieki wzorowana na modelu wychowania rodzinnego dla dzieci i młodzieży trwale lub tymczasowo pozbawionych opieki rodzicielskiej. Intencją i założeniem pieczy zastępczej jest jej tymczasowość, w związku z czym, dziecko powinno przebywać w niej do momentu uregulowania sytuacji życiowej własnej rodziny. Większość dzieci pozostaje pod opieką zastępczą aż do momentu usamodzielnienia, czyli osiągnięcia pełnoletności. Aby dzieci nie były umieszczane przez sądy poza rodziną, konieczne są działania wspierające rodzinę, tj. działania profilaktyczne, ukierunkowane na nabycie umiejętności radzenia sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny.

W celu efektywnego wspierania rodziny i budowania warunków do rozwoju systemu pieczy zastępczej dla Gminy Miasta Koszalin tworzy się „Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021”.

Podstawą prawną opracowania powyższego Programu jest art. 176, pkt 1 oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Powyższe przepisy nakładają odpowiednio na gminy i powiaty zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, do których należą opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny oraz 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających m.in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Niniejszy dokument wyznacza kierunki działań w zakresie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w perspektywie lat 2019-2021, przy uwzględnieniu uwarunkowań i zasobów lokalnych oraz skorelowany został z następującymi dokumentami strategicznymi: Krajowym Programem Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020, Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020, Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014 – 2020, Strategią Rozwoju Koszalina, Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalin na lata 2016 – 2020.

1. Diagnoza stanu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w Mieście Koszalin

Analiza diagnostyczna zawiera dane statystyczne wskazujące elementy stanu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasto Koszalin. Dokładna analiza pozwala na wyznaczenie kierunków działań związanych z rozwojem pieczy zastępczej i realizacji wsparcia dla rodziny na terenie Miasta Koszalin. Przedstawione dane pozwalają na zapoznanie się z charakterystyką badanego zjawiska.

1.1. Analiza diagnostyczna

Proces diagnostyczny oparty jest o analizę pobytu dzieci w pieczy zastępczej, pracę asystentów rodzin oraz pracowników socjalnych na rzecz rodziny, a także prowadzoną na terenie Miasta Koszalin procedurę Niebieskie Karty.

1.1.1 Analiza w oparciu o przebywanie dzieci w pieczy zastępczej

Pobyt dzieci w pieczy zastępczej jest efektem destrukcji ich rodziny. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno mieć charakter tymczasowy i służyć powrotowi dziecka do jego rodziny. Piecza zastępcza staje się uzupełnieniem pieczy rodzicielskiej, a nie formą, która pieczę rodzicielską zastępuje. Miarą efektywności Programu jest liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do środowiska rodzinnego. Program zakłada również rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasta Koszalini ich profesjonalizację tak, aby zminimalizować sytuacje związane z umieszczaniem dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej poza terenem Miasta Koszalin.

Tabela 1. Ogólne zestawienie danych dotyczących pieczy zastępczej w Koszalinie w latach 2016-2018

Rok	Stan na 31.12.2016	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2018
Liczba rodzin zastępczych	136	125	109
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	197	159	143
Liczba rodzinnych domów dziecka	6	7	7
Liczba dzieci w rodzinnych domach dziecka	42	50	62
Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych	4	4	4
Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych	44	44	44
Łączna liczba dzieci w pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasta Koszalin	283	253	249

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Tabela 2. Ogólne zestawienie danych dotyczących rodzaju rodzin zastępczych

Rok	Stan na 31.12.2016		Stan na 31.12.2017		Stan na 31.12.2018	
Liczba	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodziny zastępcze spokrewnione	92	128	86	110	75	93
Rodziny zastępcze niezawodowe	37	49	34	40	29	34
Rodziny zastępcze zawodowe	3	13	2	6	2	6
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2	5	2	2	2	9
Zawodowe specjalistyczne rodziny zastępcze	2	2	1	1	1	1
Rodzinne domy dziecka	6	42	7	50	7	62

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Tabela 3. Opuszczenia pieczy zastępczej przez dzieci i ich przyczyny w 2016 roku

Przyczyny opuszczenia	Opuszczenie rodziny zastępczej spokrewnionej (liczba dzieci)	Opuszczenie rodziny zastępczej niezawodowej (liczba dzieci)	Opuszczenie rodziny zastępczej zawodowej (liczba dzieci)	Opuszczenie rodzinnego domu dziecka (liczba dzieci)	Opuszczenie instytucjonalnej pieczy zastępczej (liczba dzieci)	Razem wiersze
Powrót do rodziny biologicznej	4	0	5	3	5	17
Przysposobienie	0	3	5	4	0	12
Usamodzielnienie	8	3	0	1	5	17
Umieszczenie w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej	0	1	4	2	0	7
Umieszczenie w instytucjonalnej pieczy zastępczej	1	0	3	0	0	4
Zamieszkanie rodziny zastępczej na terenie innego powiatu/poza granicami kraju	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Tabela 4. Opuszczenia pieczy zastępczej przez dzieci i ich przyczyny w 2017 roku

Przyczyny opuszczenia	Opuszczenie rodziny zastępczej spokrewnionej (liczba dzieci)	Opuszczenie rodziny zastępczej niezawodowej (liczba dzieci)	Opuszczenie rodziny zastępczej zawodowej (liczba dzieci)	Opuszczenie rodzinnego domu dziecka (liczba dzieci)	Opuszczenie instytucjonalnej pieczy zastępczej (liczba dzieci)	Razem wiersze
Powrót do rodziny biologicznej	2	4	12	6	2	26
Przysposobienie	0	4	5	1	0	10
Usamodzielnienie	15	10	0	2	6	33
Umieszczenie w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej	7	0	1	0	5	13
Umieszczenie w instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	3	0	1	0	4
Zamieszkanie rodziny zastępczej na terenie innego powiatu/poza granicami kraju	3	1	1	0	0	5

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Tabela 5. Opuszczenia pieczy zastępczej przez dzieci i ich przyczyny w 2018 roku

Przyczyny opuszczenia	Opuszczenie rodziny zastępczej spokrewnionej (liczba dzieci)	Opuszczenie rodziny zastępczej niezawodowej (liczba dzieci)	Opuszczenie rodziny zastępczej zawodowej (liczba dzieci)	Opuszczenie rodzinnego domu dziecka (liczba dzieci)	Opuszczenie instytucjonalnej pieczy zastępczej (liczba dzieci)	Razem wiersze
Powrót do rodziny biologicznej	4	2	4	2	2	14
Przysposobienie	0	1	1	1	0	3
Usamodzielnienie	18	7	0	0	17	42
Umieszczenie w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej	0	0	0	0	2	2
Umieszczenie w instytucjonalnej pieczy zastępczej	1	0	8	0	0	9
Zamieszkanie rodziny zastępczej na terenie innego powiatu/poza granicami kraju	1	1	0	1	0	3
Interwencyjny pobyt	0	0	0	0	1	1

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Analiza danych pozwala stwierdzić, iż liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasta Koszalin, w porównaniu do poprzedniego roku, pozostaje na podobnym poziomie. Z danych wynika, iż zmniejsza się ilość rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych oraz liczba dzieci w nich umieszczonych. Na tym samym poziomie utrzymuje się natomiast liczba rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka, przy czym liczba umieszczonych w nich dzieci wzrasta. Zauważyć można, że utrzymuje się tendencja do umieszczania dzieci poza środowiskiem osób spokrewnionych. W związku z tym pojawia się wzrost popytu na miejsca w rodzinach zastępczych zawodowych i w rodzinnych domach dziecka.

Ponadto z zestawienia powyższych tabel wynika, że znacznie spadła liczba dzieci powracających pod opiekę rodziców biologicznych, a także nastąpił spadek w procesie przysposabiania małoletnich z uregulowaną sytuacją prawną, bez względu na wiek dziecka. Zauważa się znaczący wzrost usamodzielnień z pieczy zastępczej, co wynika z faktu podejmowania przez wychowanków decyzji o niezależności ekonomicznej i mieszkaniowej oraz mijającym okresem możliwości pozostawania w pieczy zastępczej jako pełnoletni wychowankowie.

Tabela 6. Dzieci pochodzące z terenu Gminy Miasto Koszalin na terenie innych powiatów w 2016 roku

	Liczba dzieci w 2016 roku		łączna liczba dzieci na dzień 31.12.2016 roku
	Umieszczonych	Opuszczających	
Rodzinna piecza zastępcza	7	5	16
Instytucjonalna piecza zastępcza	0	0	9

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Tabela 7. Dzieci pochodzące z terenu Gminy Miasta Koszalin na terenie innych powiatów w 2017 roku

	Liczba dzieci w 2017 roku		Łączna liczba dzieci na dzień 31.12.2017 roku
	Umieszczonych	Opuszczających	
Rodzinna piecza zastępcza	10	1	25
Instytucjonalna piecza zastępcza	3	5	7

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Tabela 8. Dzieci pochodzące z terenu Gminy Miasta Koszalin na terenie innych powiatów w 2018 roku

	Liczba dzieci w 2018 roku		Łączna liczba dzieci na dzień 31.12.2018 roku
	Umieszczonych	Opuszczających	
Rodzinna piecza zastępcza	2	7	20
Instytucjonalna piecza zastępcza	0	5	2

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Tabela 9. Liczba dzieci, które wraz z rodzicami osiedlili się na terenie Gminy Miasta Koszalin i zostały umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2016-2018

	2016	2017	2018
Liczb dzieci	4	5	10

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Z powyższych danych wynika, że Gmina Miasto Koszalin zapewnia dzieciom miejsca w pieczy zastępczej na terenie miasta. Zauważyć można, iż mała liczba dzieci pochodzących z Koszalina przebywa w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów, i dotyczy to głównie rodzin spokrewnionych, a w odniesieniu do instytucjonalnej pieczy zastępczej, ma to jedynie charakter incydentalny i interwencyjny, a podyktowany jedynie sytuacją osobistą dzieci.

Nadto, zaprezentowane dane ukazują niepokojące zjawisko, jakim jest osiedlanie się na terenie Gminy Miasta Koszalin rodzin z dziećmi, które borykają się z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi, a które nie są zidentyfikowane przez pracowników MOPR w Koszalinie. Pogłębiające się w tych rodzinach problemy oraz brak korzystania przez nie z profesjonalnego wsparcia, doprowadza w konsekwencji do szybkiego, najczęściej interwencyjnego, umieszczenia małoletnich poza rodziną pochodzenia.

1.1.2 Analiza w oparciu o pracę asystentów rodziny

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła możliwość przydzielenia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej asystenta rodziny. Głównym celem asystentury jest praca dotycząca podniesienia umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców biologicznych, a także ukierunkowanie w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego oraz radzenia sobie z problemami dnia codziennego przez członków rodziny. Powierzając asystentowi rodziny pracę z daną rodziną, uwzględnia się przede wszystkim zakres pomocy jaka powinna być udzielona rodzinie oraz jej zasoby. Asystent prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, motywując do aktywnego współdziałania w realizacji planu pracy opracowanego wspólnie z członkami rodziny. Wsparcie asystenta prowadzone jest także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Tabela 10. Rodziny, którym udzielono wsparcia w postaci asysty rodzinnej w latach 2016-2018

		2016	2017	2018
Liczba rodzin objętych wsparciem		59	55	65
W tym:	Z postanowienia sądu	20	17	19
	Na wniosek pracownika socjalnego	39	33	35
	Rodzin, które zgłosiły się samodzielnie	0	5	11

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Tabela 11. Rodziny, z którymi zakończono współpracę asystenta rodziny w latach 2016-2018

		2016	2017	2018
Rodziny, z którymi zakończono współpracę		17	12	20
W tym:	Ze względu na osiągnięcie celów	5	6	5
	Ze względu na zaprzestanie współpracy	8	5	11
	Ze względu na brak efektów	2	1	4
	Ze względu na zmianę metody pracy	2	0	0
Rodziny monitorowane po zakończeniu współpracy		15	10	14
Rodziny, które nie zostały objęte monitoringiem w tym z powodu:		2	2	6
- zmiany adresu zamieszkania		2	0	6
- bezpieczeństwa asystenta		0	1	0
- brak współpracy z asystentem		0	1	0
Rodziny, w których doszło do umieszczenia dziecka poza rodziną		4	6	8
Rodziny, z którymi kontynuowano współpracę z roku poprzedniego w roku kolejnym		42	43	45

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Powyższe dane wskazują, iż w porównaniu do 2017 roku, w 2018 roku wzrosła liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, co świadczy o tym, iż koszalińskie rodziny coraz częściej zmagają się z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Praca z rodziną w postaci asysty rodzinnej to skuteczny sposób podnoszenia kompetencji rodzicielskich, a tym samym niwelowania bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Analiza danych pozwala wyciągnąć wnioski, iż najczęstszym powodem zakończenia asystentury rodzinnej jest zaprzestanie współpracy przez rodzinę. Wynika to z faktu, iż część rodzin opuszcza wraz dziećmi Miasto Koszalin, a część rodzin nie jest zainteresowana otrzymywanym wsparciem, a tym samym praca ta staje się bezskuteczna. W przypadku pozytywnego zakończenia współpracy asystenta rodziny z rodziną, w dalszym ciągu prowadzony jest monitoring środowiska, celem którego jest wspieranie rodziny w utrzymaniu osiągniętych rezultatów oraz motywowanie członków rodziny do dalszych działań poprawiających ich sytuację rodzinną. Zgodnie z przyjętą praktyką w MOPR Koszalin monitoring rodzin prowadzony jest przez okres jednego roku.

1.1.3 Analiza w oparciu o pracę pracowników socjalnych

MOPR w Koszalinie świadczy pracę socjalną na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin, w ich środowisku społecznym. Celem pracy socjalnej jest wspieranie osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmocnienie potencjału osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych. W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Koszalinie realizowana jest również rozszerzona praca socjalna, która ma charakter metodyczny i jest oddzielona od postępowania administracyjnego w sprawie przyznawania świadczeń. Kluczowymi elementami w pracy socjalnej, wpływającymi na jej jakość oraz skuteczność jest: budowanie relacji, komunikacja, motywowanie. W działaniach tych pracownik socjalny kieruje się dobrem

dziecka oraz jego rodziny, jako naturalnego środowiska rozwoju. Działania pracowników socjalnych zorientowane są na usamodzielnienie osób i rodzin, wzmocnienie mocnych stron i pracę nad dysfunkcjami oraz profilaktykę. Efekty pracy socjalnej w środowiskach objętych wsparciem w formie rozszerzonej pracy socjalnej, są zależne głównie od zaangażowania osób i rodzin do współpracy z pracownikiem socjalnym, gotowości do wprowadzania zmian. Ważnymi elementami wpływającym na przebieg oraz rezultaty pracy socjalnej w środowiskach są osobiste zasoby i potencjał osób objętych powyższym wsparciem.

Tabela 12. Środowiska korzystające z pomocy na podstawie ustawy o pomocy społecznej w latach 2016-2018

Rok	Liczba środowisk objętych pomocą MOPR	Liczba osób w tych środowiskach
2016	2190	3843
2017	1813	3158
2018	1664	2797

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Tabela 13. Najczęściej występujące powody trudnej sytuacji życiowej rodzin klientów systemu pomocy społecznej w latach 2016–2018

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		
	2016	2017	2018
Ubóstwo	1615	1375	1146
Bezdomność	115	115	115
Bezrobocie	1058	818	608
Niepełnosprawność	1093	1073	1010
Długotrwała lub ciężka choroba	1611	1530	1475
Potrzeba ochrony macierzyństwa	216	202	131
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	97	73	61
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	41	24	28
Alkoholizm	168	169	175
Narkomania	8	11	15

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Z zaprezentowanych danych wynika, że ogólna liczba środowisk objętych finansową pomocą MOPR w Koszalinie znacząco spadła. Spadek zaznacza się m.in. w liczbie rodzin objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności i bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, a także z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa. Można przyjąć, iż wynik ten jest rezultatem efektywnej pracy pracowników MOPR, a w szczególności pracowników socjalnych, którzy motywują rodziny do usamodzielnienia się. Powodem takiej sytuacji może być również korzystanie rodzin ze świadczenia wychowawczego 500+ oraz aktualna sytuacja na rynku pracy.

1.1.4 Analiza w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie prowadzi szereg działań mających na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenia jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwięzionych w przemoc w rodzinie. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie uruchamiana jest procedura „Niebieskie Karty”. Procedura obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych

pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Interdyscyplinarne podejście do realizacji procedury „Niebieskie Karty” ma na celu zintensyfikowanie działań wszystkich służb na rzecz poprawy sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Tabela 14. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2016-2018

Instytucje wszczynające procedurę „Niebieskie Karty”	2016	2017	2018
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	17	40	36
Policja	80	128	130
Oświata	18	15	17
MKRPA	3	1	2
Służba Ochrony Zdrowia	4	3	1
Razem	122	187	186

Źródło: Dane MOPR w Koszalinie

Niepokojącym zjawiskiem był znaczny wzrost liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w 2017 roku. Stan ten utrzymuje się na tym samym poziomie również w 2018 roku. Niestety zjawisko przemocy domowej jest zauważalne w Mieście Koszalin. Liczba odnotowanych Niebieskich Kart może świadczyć o wzroście świadomości członków rodziny w zakresie przysługujących im praw. Z analizy powyższej tabeli wynika, że najczęściej procedur „Niebieskie Karty” zakłada Policja oraz Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. Udział wszystkich instytucji w tym zakresie pozostaje na podobnym poziomie.

1.1.5 Podsumowanie analizy diagnostycznej

Z powyższej analizy wynika, że dzieci pochodzące z terenu Gminy Miasta Koszalin pozbawione opieki rodzicielskiej, mają zabezpieczone miejsca w pieczy zastępczej, głównie na terenie miejsca zamieszkania. Małoletni obejmowani są opieką zastępczą w zawodowych formach pieczy zastępczej, co wskazuje na konieczność pozyskiwania kandydatów na opiekunów zastępczych, szczególnie z uwzględnieniem tych form. Nadto, istniejące zawodowe formy pieczy zastępczej należy stale wzmacniać, aby nie dopuszczać do wypalenia zawodowego.

Ważnym elementem systemu wspierania rodziny jest praca asystentów rodziny i pracowników socjalnych, mająca na celu podejmowanie współpracy z rodzicami biologicznymi na rzecz powrotu dzieci pod ich opiekę. Bardzo często zauważa się u rodziców biologicznych brak wewnętrznej motywacji i chęci zmiany. Skutkuje to spadkiem ilości dzieci powracających pod opiekę rodzicielską.

Analiza danych pozwala na stwierdzenie, iż coraz częstszym zjawiskiem jest napływ rodzin wieloprotokolowych wraz z dziećmi na teren Gminy Miasta Koszalin. Rodziny te nie są znane pracownikom socjalnym i asystentom, a tym samym praca z rodziną nie jest realizowana, a ich dysfunkcjonalność skutkuje koniecznością interwencyjnego umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Problem stanowi także wysoka liczba zgłoszonych przypadków przemocy domowej, co przekłada się na ilość prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”, potwierdzając wieloprotokolowość rodzin. Sytuacje te mają bezpośrednie odzwierciedlenie w życiu rodzin i przekładają się na trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych rodziców.

1.2 Zasoby Gminy Miasta Koszalin

1.2.1 Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie

Za wypełnianie zadań w zakresie pomocy społecznej oraz zadań przypisanych organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasta Koszalin odpowiedzialny jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

w Koszalinie. MOPR wspiera rodziny żyjące w trudnych warunkach materialnych i mieszkaniowych w zabezpieczeniu socjalnym, w formie finansowej i niefinansowej, świadczy usługi i wykonuje pracę socjalną na rzecz rodzin wykazujących m. in. bezradność opiekuńczo – wychowawczą i w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego. Ponadto MOPR prowadzi poradnictwo specjalistyczne oraz udziela wsparcia w postaci asystentury rodzinnej, a także jest realizatorem procedury „Niebieskie Karty” dla rodzin z problemem przemocy. Jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej MOPR organizuje i prowadzi pieczę zastępczą, wspiera wszystkie rodziny zastępcze finansowo oraz poprzez pracę specjalistów tj. koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, specjalistów pracy socjalnej, psychologów i pedagoga. Zgodnie z obowiązującymi przepisami ocenia sytuację dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz opiniuje do sądu zasadność dalszego pobytu dzieci w środowisku zastępczym. Ponadto prowadzi proces kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych, organizuje dla nich szkolenia i grupy wsparcia. Również organizuje umieszczanie dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a także prowadzi proces usamodzielniania osób opuszczających pieczę zastępczą i ośrodki wychowawcze po osiągnięciu pełnoletności.

1.2.2 Placówki wsparcia dziennego

Jednym z narzędzi pracy z rodziną są placówki wsparcia dziennego, których celem jest wspieranie rodziny w opiece i wychowywaniu dziecka. Placówki wspierają rodziny zagrożone niewydolnością opiekuńczo – wychowawczą organizując różnorodne zajęcia dla dzieci w trybie ciągłym oraz okazjonalnym. Zajęcia mają formułę edukacyjną, rekreacyjną oraz wychowawczą.

1.2.2.1 Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Koszalinie

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci działa przede wszystkim na rzecz dziecka i rodziny. Jedną z podstawowych form wsparcia są środowiskowe ogniska wychowawcze, będące pozalekcyjną ofertą spotkań dla dzieci i młodzieży. Wychowankowie są w przedziale wiekowym 6–18. Wykwalifikowana kadra zapewnia możliwość odpoczynku po szkole i spędzanie czasu wakacyjnego w sposób ciekawy i konstruktywny, poprzez stwarzanie warunków do rozwijania zainteresowań, pomoc w nauce, zapewnienie możliwości odrabiania lekcji – wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych oraz wszelkiego rodzaju zajęcia pozalekcyjne. W Koszalinie działa 5 ognisk wychowawczych TPD.

1.2.2.2 Caritas Diecezji Koszalińsko – Kołobrzeskiej

Świetlica profilaktyczno – wychowawcza Caritas Diecezji Koszalińsko – Kołobrzeskiej jest niepubliczną placówką opiekuńczo – wychowawczą, która zapewnia opiekę pozaszkolną dzieciom w wieku od 7 do 15 lat. Szczególną troską otaczane są dzieci, które dotknięte są skutkami ubóstwa, alkoholizmu oraz innych uzależnień i dysfunkcji społecznych. Właściwą opiekę zapewnia personel z wyższym wykształceniem pedagogicznym, tj.: pomoc w nauce, codzienne dożywianie, spotkania ze specjalistami, jak również zajęcia artystyczne, w których dzieci mogą realizować swoje pasje i pielęgnować talenty muzyczne, plastyczne, kulinarne, teatralne, sportowe i inne. Świetlica czynna jest od godziny 12:00 do 18:00.

Do celów i zadań podmiotu należą ponadto prowadzenie Centrum Kryzysowego dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi oraz prowadzenie Domu Samotnej Matki „Dar życia”.

1.2.2.3 Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi

Świetlica środowiskowa prowadzona jest w siedzibie Domu Zakonnego Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi. Przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, od 6 do 18 lat, potrzebujących wszechstronnej pomocy. Do zadań świetlicy należy organizowanie pomocy i opieki nad dziećmi z rodzin ubogich, rozbitych, wielodzietnych, niewydolnych wychowawczo, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Placówka oferuje warunki do nauki i pomoc w lekcjach, rozwija zainteresowania

i zdolności podopiecznych, prowadzi zajęcia dydaktyczne, rekreacyjne, integracyjne i profilaktyczne. Zapewnia dzieciom ciepły posiłek. Zgodnie ze statutem placówki, w świetlicy może przebywać od 25 do 30 podopiecznych.

1.2.3 Żłobki, przedszkola i szkoły

Na terenie Miasta Koszalina funkcjonuje: 1 Żłobek Miejski, 18 żłobków niepublicznych, 1 klub dziecięcy, 20 przedszkoli miejskich, 16 przedszkoli niepublicznych, 13 szkół podstawowych (w tym oddziały gimnazjalne), 10 szkół ponadgimnazjalnych, Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy oraz placówka kształcenia dla osób dorosłych. W mieście działają również wyższe uczelnie: Politechnika Koszalińska, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koszalinie, Koszalińska Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych, Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna oraz Akademia Humanistyczno – Ekonomiczna. Koszalin posiada dobrze wyposażoną bazę sportową oraz prężnie działające ośrodki kultury, sale widowiskowe oraz biblioteki.

1.2.4 Miejska Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koszalinie

Miejska Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna to instytucja diagnostyczno – terapeutyczna. Oferuje pomoc dzieciom i młodzieży, a także rodzicom i nauczycielom. Współpracuje ze wszystkimi instytucjami i osobami fizycznymi, dla których nadrzędnym celem jest dobro dziecka. Celem działania Poradni jest udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, dzieciom (w wieku od urodzenia) i młodzieży uczącej się, a także udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej, związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, rodzicom i nauczycielom. Ponadto Poradnia wspomaga przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

1.2.5 Wydział Edukacji Urzędu Miejskiego w Koszalinie

Do podstawowych zadań Wydziału należy prowadzenie oraz nadzór nad działalnością szkół i placówek oświatowo-wychowawczych Miasta Koszalin.

1.2.6 Wydział Komunikacji Społecznej i Promocji Urzędu Miejskiego w Koszalinie

Wydział zajmuje się prowadzeniem spraw z zakresu komunikacji społecznej oraz informacyjno – promocyjnych Gminy Miasta Koszalin, w tym współpracy zagranicznej. Istotnym elementem prowadzonych działań jest Program „Koszalińska Karta Dużej Rodziny”.

1.2.7 Wydział Kultury i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Koszalinie

Do zadań Wydziału należy działanie na rzecz rozwoju kultury i kultury fizycznej w Mieście, prowadzenie spraw dotyczących współpracy z organizacjami pozarządowymi, realizacja zadań z zakresu promocji i ochrony zdrowia oraz polityki społecznej, nadzór nad jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, żłobkami, klubami dziecięcymi i dziennymi opiekunami oraz jednostkami kultury, a także kontrola realizacji zadań i wydatkowania przyznanych środków finansowych.

1.2.8 Pełnomocnik ds. Uzależnień

Do zadań Pełnomocnika należy realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

1.2.9 Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych

Koordynowanie i nadzór nad działaniami związanymi z realizacją polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych z terenu Miasta Koszalin, w zakresie wynikającym z obowiązujących przepisów prawa, to główne zadanie Pełnomocnika ds. osób Niepełnosprawnych.

1.2.10 II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Koszalinie

Kuratorzy sądowi rodzinni sprawują nadzory w sprawach opiekuńczych dotyczących ograniczenia władzy rodzicielskiej, sprawują nadzory nad nieletnimi, kontrolują wykonywanie kurateli lub opieki nad osobami częściowo lub całkowicie ubezwłasnowolnionymi, sprawują nadzory wobec osób uzależnionych od alkoholu, zobowiązanych do leczenia odwykowego, przeprowadzają na zarządzenie sądu szereg wywiadów środowiskowych na różnym etapie postępowania sądowego oraz w sprawach, pozostających w kompetencji sądu rodzinnego i cywilnego, biorą udział w ustanowionych przez sąd kontaktach rodziców z małoletnimi dziećmi, wykonują orzeczenie sądu o przymusowym odebraniu dzieci.

1.2.11 Komenda Miejska Policji w Koszalinie

Realizuje zadania Policji, określone w ustawach i przepisach wykonawczych wydanych na ich podstawie, w dziedzinie ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego na obszarze miasta. KMP realizuje zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przeciwdziałania patologiom społecznym oraz demoralizacji dzieci i młodzieży, prowadzi stałą współpracę z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Pełnomocnikiem ds. Uzależnień.

1.2.12 Zespół Interdyscyplinarny

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

1.2.13 Zarząd Budynków Mieszkalnych w Koszalinie

Przedmiotem działania ZBM jest m.in. gospodarowanie i zarządzanie nieruchomościami, współpraca z zarządcami nieruchomości, planowanie, zlecanie i nadzorowanie remontów oraz robót remontowo – konserwacyjnych, napraw bieżących, robót konserwacyjnych i adaptacyjnych nieruchomości, obsługa najemców i dzierżawców w zakresie wynikającym z zadań wynajmującego, wydzierżawiającego, prowadzenie rozliczeń finansowych, w tym windykacja należności z tytułu najmu lokali mieszkalnych i użytkowych, prowadzenie spraw związanych z opracowywaniem wniosków o przydział lokali mieszkalnych i socjalnych, opracowywaniem rocznego wykazu osób zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu, przekwaterowaniem osób z budynków i lokali przeznaczonych do remontu, rozbiórki, zamianą mieszkań, eksmisjami.

1.2.14 Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Koszalinie

Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności przyjmuje i rozpatruje wnioski o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności, wnioski o wydanie orzeczenia do ulg i uprawnień osób posiadających ważne orzeczenia ZUS. Na podstawie orzeczeń MZON można ubiegać się o świadczenia rodzinne, świadczenia z pomocy społecznej, dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, kartę parkingową oraz ulgi i uprawnienia na podstawie odrębnych przepisów.

1.2.15 Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Koszalinie

Celem działania Ośrodka jest prowadzenie procedur przysposobienia oraz przygotowanie osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka. Ośrodek współpracuje z podmiotami właściwymi w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej,

sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Do zadań ośrodka adopcyjnego należy, w szczególności kwalifikacja dzieci zgłoszonych do przysposobienia oraz sporządzenie dla dziecka zakwalifikowanego do przysposobienia diagnozy psychologicznej i pedagogicznej oraz gromadzenie aktualnych informacji o stanie zdrowia dziecka, promowanie idei adopcji, w tym poszukiwanie kandydatów do przysposobienia dziecka, dobór rodziny przysposabiającej właściwej ze względu na potrzeby dziecka, przeprowadzenie badań pedagogicznych i psychologicznych kandydatów do przysposobienia dziecka, przeprowadzenie analizy sytuacji osobistej, zdrowotnej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej kandydatów do przysposobienia dziecka, prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej dla kandydatów do przysposobienia dziecka, organizowanie szkoleń dla kandydatów do przysposobienia.

1.2.16 Dom Pomocy Społecznej w Koszalinie

Dom Pomocy Społecznej w Koszalinie przeznaczony jest dla osób w podeszłym wieku i osób przewlekle somatycznie chorych. Do dyspozycji mieszkańców DPS są pokoje mieszkalne z łazienkami, ogólnodostępne pokoje dziennego pobytu z podręcznymi kuchniami, sale rehabilitacyjne, biblioteka, pokoje do terapii zajęciowej, muzykoterapii, kaplica wielowyznaniowa, stołówka oraz teren zielony. DPS zabezpiecza całodobową opiekę oraz zaspokaja niezbędne potrzeby bytowe, religijne, zdrowotne, edukacyjne pensjonariuszy. Ponadto, w strukturach Domu Pomocy Społecznej znajduje się Dzienny Dom Pomocy „Złoty Wiek” oraz Dzienny Dom Pogodna Jesień „Senior +”.

1.2.17 Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Koszalinie

PCK w Koszalinie prowadzi działania w zakresie pomocy socjalnej, tj. wydawanie żywności w magazynie PCK oraz odzieży dla ludzi najuboższych, dystrybucji sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych, szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy dla dzieci, młodzieży, dorosłych, promocji zdrowia, a także promocji honorowego krwiodawstwa.

1.2.18 Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień ANON

Nadrzędnym celem działalności Centrum jest zapewnienie jak najwyższej jakości realizowanych programów psychoterapeutycznych oraz stałe zwiększanie ich skuteczności. ANON świadczy usługi lecznicze według najlepszych praktyk oraz standardów jakościowych. W ramach swojej działalności pracuje z osobami uzależnionymi i członkami ich rodzin. Prowadzi pomoc psychologiczną, realizowaną przez certyfikowanych specjalistów psychoterapii uzależnień, psychologów, psychoterapeutów i lekarzy psychiatrów. Centrum ANON prowadzi nieodpłatnie programy lecznicze w trzech jednostkach organizacyjnych: Poradnia Uzależnień, Dziennym Oddziale Leczenia Uzależnień, Poradni Psychologicznej.

1.2.19 Fundacja „Zdążyć z Miłością”

Fundacja „Zdążyć z Miłością” swoje wsparcie adresuje w szczególności do kobiet, samotnych matek porzuconych przez bliskich, zmagających się z problemami bezdomności i społecznego wykluczenia. Fundacja otworzyła w Koszalinie mieszkania chronione dla samotnych, bezdomnych matek z małymi dziećmi.

1.2.20 Fundacja Pomocy Dzieciom „Magia”

Celami Fundacji są: działalność w zakresie opieki i pomocy społecznej, oświaty i wychowania dzieci i młodzieży ciężko lub nieuleczalnie chorej, pochodzącej z ubogich i marginalizowanych społecznie środowisk, ochrona praw i wolności dzieci i młodzieży, ochrona życia rodzinnego dzieci i młodzieży, działania w zakresie profilaktyki społecznej, rozwijania i umacniania postaw nastawionych na aktywne współdziałanie w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego przez edukację oraz wyrównywania szans dzieci i młodzieży pochodzącej z ubogich i marginalizowanych społecznie środowisk, niesienie pomocy

dzieciom i młodzieży i ich rodzinom, poprawa jakości życia nieuleczalnie chorych dzieci i młodzieży w terminalnym okresie choroby, integrowanie dzieci i młodzieży objętych onkologiczną opieką zdrowotną oraz ich rodzin, podnoszenie świadomości społecznej na temat holistycznej i wielodyscyplinarnej opieki hospicyjnej dzieci i młodzieży, wspieranie i propagowanie ruchu hospicyjnego, organizacja i promocja wolontariatu.

1.2.21 Fundacja „Pokoloruj Świat”

Jednym z głównych celów Fundacji jest aktywizacja społeczności lokalnych, promowanie oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu (m.in. poprzez wspieranie mikro, małych oraz średnich przedsiębiorstw), wspieranie rozwoju turystyki, kultury, innowacji oraz technologii, wspieranie inicjatyw ochrony środowiska, pomoc w rozwoju obszarów wiejskich i obszarów podlegających restrukturyzacji, rozwój edukacji, sportu oraz ochrony zdrowia, działalność charytatywna.

1.2.22 Stowarzyszenie „Mama w Mieście Koszalin”

Stowarzyszenie „Mama w Mieście Koszalin” powstało po to, aby łatwiej docierać do potrzebujących, organizować eventy, a także wspierać miasto w działalności pro-rodzinnej. W ramach stowarzyszenia działa Sztab Pomocowy „Mama Mamie”, który wspiera lokalnie potrzebujące matki i ich dzieci. Stowarzyszenie prowadzi różne projekty i akcje m.in.: wyprawka szkolna, zbiórki odzieży, Mikołajki, piknik rodzinny, zbiórki żywności.

1.2.23 Stowarzyszenie „Przemoc ma Granice”

Głównym celem stowarzyszenia jest pomoc rodzinom w trudnej sytuacji życiowej, młodzieży pochodzącej ze środowisk patologicznych, dysfunkcyjnych oraz grup ryzyka, kobietom doświadczającym przemocy fizycznej lub psychicznej, a także osobom starszym.

1.2.24 Stowarzyszenie Vocatio Dei

Stowarzyszenie świadczy pomoc prawną i psychologiczną osobom w kryzysie małżeńskim, prowadzi mediacje małżeńskie, a także świadczy bezpłatną pomoc w sprawach związanych z trudnościami wychowawczymi.

1.2.25 Stowarzyszenie Dom Miłosierdzia

Podstawowymi celami stowarzyszenia są: pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, działalność charytatywna, ochrona i promocja zdrowia, ochrona dobra naruszonego lub zagrożonego przestępstwem, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn, działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym, promocja i organizacja wolontariatu, działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka oraz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

1.2.26 Stowarzyszenie Profilaktyki i Terapii „Młodzi Młodym”

Stowarzyszenie Profilaktyki i Terapii „Młodzi Młodym” w Koszalinie realizuje programy w obszarach pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, ochrony i promocji zdrowia, w tym szczególnie zdrowia psychicznego, przeciwdziałania patologiom społecznym, profilaktyki zdrowego stylu życia, w tym profilaktyki uzależnień, nauki, edukacji, oświaty i wychowania, krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży, rozwoju emocjonalnego i społecznego młodzieży, w tym praca z młodzieżowymi liderami i wolontariuszami.

1.2.27 Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii

Celem Towarzystwa jest przeciwdziałanie uzależnieniom od narkotyków, alkoholu, nikotyny i innych substancji psychoaktywnych oraz przeciwdziałanie skutkom ich używania, w tym również niepełnosprawności. PTZN prowadzi działalność w zakresie: kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu, rekreacji, turystyki i krajoznawstwa, wypoczynku dzieci i młodzieży, porządku i bezpieczeństwa publicznego, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, ekologii oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, ochrony i promocji zdrowia, działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, nauki, edukacji, oświaty i wychowania.

1.2.28 Stowarzyszenie Koszalińskie Centrum Wolontariatu

Misją stowarzyszenia jest stworzenie bazy informacyjnej obejmującej swoim zasięgiem Miasto Koszalin w zakresie działań wolontariuszy i potrzeb społeczności lokalnej oraz zwiększanie aktywności społecznej obywateli i tworzenie rozwiązań umożliwiających im podejmowanie działań w charakterze wolontariuszy. Oferta stowarzyszenia w szczególności kierowana jest do ludzi starszych „50+” oraz młodzieży szkolnej. Stowarzyszenie ma na celu propagowanie wiedzy z zakresu wolontariatu i upowszechnianie idei pracy wolontarystycznej, a także wspieranie działań organizacji pozarządowych, zespołów i osób prywatnych działających na polu pomocy społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych, chorych, nieprzystosowanych społecznie, wymagających wsparcia edukacyjnego, wykluczonych społecznie i technologicznie poprzez oferowanie im pomocy świadczonej przez Stowarzyszenie i wolontariuszy.

1.2.29 Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Koszalinie

Celem stowarzyszenia jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz wspieranie ich rodzin. Celem jest również niesienie pomocy i wsparcia rodzinom osób niepełnosprawnych intelektualnie tak, aby przezwyciężały trudności, jakie niesie ze sobą niepełnosprawność dziecka. Służyć temu ma utworzenie jak najbardziej pełnej sieci profesjonalnie działających placówek, zapewniających ciągłość działań z zakresu rehabilitacji zawodowej, społecznej oraz edukacji i wielodyscyplinarnej pomocy wsparcia osobom z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzinom.

1.2.30 Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło w Koszalinie

Celem organizacji jest niesienie pomocy osobom bezdomnym, ubogim, starszym, chorym, niepełnosprawnym i innym osobom potrzebującym pomocy. Towarzystwo realizuje swoje cele poprzez prowadzenie: schroniska dla bezdomnych kobiet, kobiet z dziećmi, schroniska dla bezdomnych mężczyzn, noclegowni dla bezdomnych kobiet, noclegowni dla bezdomnych mężczyzn, ogrzewalni, mieszkań tymczasowych, a także mieszkań treningowych.

2. Misja i podstawa prawna Programu

2.1 Misja Programu

Misją Programu są działania dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece i wychowywaniu dzieci

oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

2.2 Podstawa prawna Programu

- ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawa z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 5 sierpnia 2015r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej.

3. Cel główny, cele szczegółowe, działania i wskaźniki

Cel główny:

Poprawa funkcjonowania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej.

Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki
1. Promowanie wartości rodziny i rozwijanie systemu wsparcia rodziny.	1.1. Działania profilaktyczne, w tym promowanie wartości rodziny. 1.2. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności, w tym praca z dziećmi.	1.1.1. Organizowanie różnych form integracji rodziny. 1.1.2. Programy profilaktyczne. 1.2.1. Praca socjalna – liczba rodzin objętych pracą socjalną. 1.2.2. Asystentura rodzinna – liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. 1.2.3. Procedura „Niebieskie Karty” – liczba prowadzonych procedur dla rodzin z dziećmi. 1.2.4. Liczba placówek wsparcia dziennego. 1.2.5. Poradnictwo i usługi specjalistyczne – liczba osób/rodzin, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego. 1.2.6. Grupy wsparcia. 1.2.7. Projekty korekcyjno – edukacyjne – liczba osób, które skorzystały z projektów.
2. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasta Koszalin i ich profesjonalizacja.	2.1. Wspomaganie organizacyjne, finansowe, specjalistyczne, szkoleniowe, rodzin zastępczych, szczególnie dla zawodowych form pieczy zastępczej. 2.2. Kwalifikowanie, w tym szkolenie dla kandydatów na niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka. 2.3. Popularyzacja idei rodzicielstwa zastępczego.	2.1.1. Ewidencja działań z krótkim opisem. 2.2.1. Liczba osób/ rodzin objętych działaniem. 2.3.1. Liczba działań promocyjnych.

3. Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.	3.1. Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społeczno – zawodowym, kontynuowaniu nauki i uzyskaniu kwalifikacji zawodowych. 3.2. Pomoc w pozyskaniu mieszkania z zasobów gminy.	3.1.1. Liczba usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej z krótkim opisem. 3.2.1. Liczba usamodzielnianych z pieczy zastępczej, którzy otrzymali lokal mieszkalny z zasobów gminy.
4. Działania interwencyjne.	4.1. Zabezpieczenie życia i zdrowia małoletnich. 4.2. Zabezpieczenie miejsc pobytu dla rodziny i dziecka.	4.1.1. Liczba małoletnich umieszczonych poza rodziną biologiczną na skutek kryzysu w rodzinie, w tym na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. 4.2.1. Liczba placówek zapewniających możliwość pobytu dla rodziny i dziecka z krótkim opisem. 4.2.2. Liczba osób korzystających z miejsc pobytu w w/w placówkach.

4. Limity rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka

Zgodnie z wymogami art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w trzyletnim powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej należy zawrzeć coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Na podstawie rozeznania potrzeb w zakresie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej oraz zagrożonej umieszczeniem w środowisku zastępczym, przyjmuje się poniższy limit rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka.

Tabela 15. Limity rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka w latach 2019-2021

Rok	2019	2020	2021
Rodziny zastępcze zawodowe	3	3	3
Specjalistyczne rodziny zastępcze	2	2	2
Zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2	2	2
Rodzinne domy dziecka	7	7	8

5. Zakładane efekty realizacji Programu

W zakresie wspierania rodziny:

1. Promocja wartości rodziny.
2. Zwiększenie jakości systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo – wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych.
3. Liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do środowiska rodzinnego.

W zakresie pieczy zastępczej:

1. Utrzymanie liczby rodzin zastępczych zawodowych oraz zwiększenie liczby rodzinnych domów dziecka.
2. Profesjonalizacja systemu pieczy zastępczej.
3. Liczba usamodzielnianych wychowanków.
4. Propagowanie dobrych praktyk w zakresie rodzicielstwa zastępczego.

6. Realizatorzy Programu

Realizatorem Programu jest Gmina Miasto Koszalin, jednostki organizacyjne miasta oraz organizacje pozarządowe działające w obszarze wsparcia dziecka i rodziny.

7. Finansowanie Programu

Program finansowany będzie ze środków budżetu Gminy Miasta Koszalin przeznaczonych na finansowanie w poszczególnych latach zadań Programu, zarówno poprzez budżety jednostek organizacyjnych samorządu, jako realizatorów poszczególnych zadań, jak i poprzez udzielane dotacje. Zakłada się finansowanie części zadań ze środków przeznaczonych na realizację Miejskiego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Potencjalnym źródłem finansowania są możliwe do uzyskania w trybie konkursowym dotacje na realizację krajowych programów wspierania rodziny. Ponadto obowiązująca ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dopuszcza możliwość dofinansowania kosztu realizacji zadania, także w przypadku zadań własnych jednostek samorządu w omawianych obszarach.

Zadania realizowane przez inne niż finansowane z budżetu miasta podmioty, będą mogły być wspierane własnymi środkami tych podmiotów i odrębnie przez nie uzyskiwanymi z innych źródeł.

8. Wdrażanie Programu

Proces wdrażania jest wieloaspektowym przedsięwzięciem, które wymaga przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Podstawowe założenia:

1. Organem nadzorującym realizację „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021” jest Gmina Miasto Koszalin.
2. Koordynatorem „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021” jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie, który będzie składał coroczne sprawozdanie z realizacji poszczególnych celów z rozbiciem na działania i osiągnięte cele.
3. Do zadań Koordynatora należy:
 - a) Poinformowanie podmiotów o uchwalonym programie i przyjętych do realizacji celach.
 - b) Coroczne spotkanie i omówienie kart monitorowania.
 - c) Zebranie danych od podmiotów z realizacji Programu.
 - d) Opracowanie sprawozdania z realizacji Programu i przedłożenie do zatwierdzenia Radzie Miejskiej.

Wdrażanie Programu będzie polegało na realizacji sformułowanych celów, działań i wskaźników. Program charakteryzuje się elastycznością na etapie jego wdrażania, a przyjęte cele, działania i wskaźniki będą podlegały stałemu monitorowaniu i będą weryfikowane, z uwzględnieniem zmieniającego się otoczenia zewnętrznego oraz zasobów gminy i potrzeb jej mieszkańców.

9. Monitoring i sprawozdawczość

Na poziomie Programu monitoring prowadzony będzie w celu zapewnienia prawidłowości, ciągłości i efektywności realizacji Programu. Bieżący monitoring pozwoli wykryć potencjalne zagrożenia, co może prowadzić do modyfikacji planowanych do realizacji działań, wskaźników lub założonych limitów. Monitoring realizacji założeń Programu prowadzony będzie z wykorzystaniem analizy wskaźników przypisanych do celów szczegółowych, składającej się z kilku etapów, takich jak: zbieranie danych i informacji, analiza danych i informacji, przygotowanie sprawozdania z realizacji Programu. Analiza wskaźnikowa prowadzona będzie corocznie i do dnia 31 marca każdego roku Koordynator Programu przedłoży Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji Programu. Podmioty zaangażowane w realizację działań zawartych w Programie będą przedkładały Koordynatorowi do dnia 31 stycznia każdego roku dane z realizacji Programu za rok poprzedni.

UZASADNIENIE

Podstawą prawną opracowania „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019 – 2021” jest art. 176 pkt 1 oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Powyższe przepisy nakładają odpowiednio na gminy i powiaty zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej, do których należą opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny oraz 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających m.in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Obecnie utworzony Program jest już kolejnym, trzecim z rzędu dokumentem w powyższym zakresie. Poprzednie Programy przyjęte do realizacji przez Radę Miejską w Koszalinie opracowane były na lata 2013 – 2015 oraz 2016 – 2018. Corocznie Prezydent Miasta Koszalina przedkładał Radzie Miejskiej sprawozdania z ich realizacji. Założone w programach cele i działania zostały zrealizowane.

Niniejszy dokument wyznacza cele i kierunki działań w zakresie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasta Koszalin w perspektywie lat 2019-2021. Program został opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie z uwzględnieniem zasobów Gminy Miasta Koszalin tj. instytucji i organizacji działających w powyższym zakresie.